

Redactor: *Dan Criste*
Coperta: arh. *Daniel Munteanu*

Ilustrație copertă: *Icoană a Sfântului Calinic lucrată de iconar Veniamin Chițu.*

© 2016 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
editurii METEOR PUBLISHING

Contact:
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: carte@meteorpress.ro
www.meteorpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PASCU, ANA

Sfântul Calinic și alți Părinți de la Cernica / A. Pascu. - București :
Meteor Publishing, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-8653-80-8

235.3 Calinic de la Cernica

A. Pascu

SFÂNTUL CALINIC ȘI ALȚI PĂRINȚI DE LA CERNICA

**METEOR
PUBLISHING**

CUPRINS

Introducere	5
Partea întâi	9
Printre furtunile unei epoci	9
Averile mănăstirești – o problemă controversată	15
Viața monahală românească în secolul al XVIII-lea	19
Întemeierea Mănăstirii Cernica	22
Sfântul de la Cernica și Căldărușani	24
Bătrânii înțelepți ai Cernicai	32
Partea a doua – Viața Sfântului Calinic	37
Începuturile	37
O nouă treaptă spre smerenie:	
stareț al Mănăstirii Cernica	45
<i>Neîntrecut organizator și constructor</i>	46
<i>Neîntrecut părinte duhovnicesc</i>	57
<i>O lumină în întunericul vremurilor</i>	63
<i>Administrator al averilor donate de credincioși</i>	67
O nouă treaptă spre mântuire: Episcop de Râmnic	74
<i>O despărțire grea</i>	75
<i>Cuvântarea Sfântului Calinic cu ocazia instalării</i> <i>ca Episcop al Râmnicului</i>	78
<i>Un organizator neobosit</i>	83
<i>Un vis împlinit: Tipografia „Kaliniku Râmniku”</i>	88
<i>Darurile unei vieți sfinte</i>	93
<i>O lecție de patriotism</i>	100
<i>O ctitorie dragă: Mănăstirea Frăsinei</i>	111
Partea a treia	117
Întoarcerea la obârșii	117
Canonizarea Sfântului prieten cu Sfinții	121
Viața la Cernica după Sfântul Calinic	128
Bibliografie selectivă	138

noastre, din care cauză mulți aruncă cu cuvânt și fără cuvânt vorbe grele și de dispreț asupra ființei instituțiilor monahicești! Să căutăm a fi vorbiți pentru virtuțile noastre, pentru nevoițele noastre mai ales, spre a bine face și nouă, și neamului nostru.

Mișcat de datoria ce am către starețul meu și de dorul de a pune înaintea creștinilor, în genere, iar mai ales înaintea fraților mei călugări, în particular, exemple vii și de curând săvârșite de acest bărbat spiritual și îmbunătățit al neamului nostru, am îndrăznit a publica această scurtă expunere a vieții prea sfințitului meu stareț Calinic.”³

³ Anastasie Baldovin, „Viața și nevoițele cele monahale ale Preacuviosului Episcop al Râmnicului – Noul Severin, D. D. Calinic”, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul al XXII-lea, 1898-99, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1899, p. 1016-1017. Toate citatele din actele și scrierile epocii vor fi redată cu ortografia și punctuația originală.

PARTEA ÎNTÂI

PRINTRE FURTUNILE UNEI EPOCI

*Arhieru ales, de bună biruință,
și înger pământesc de aspră nevoieță ...
Monahul Daniil (Sandu Tudor),
Acatistul Preasfințitului Părintelui nostru
Calinic Cernicanul, condac 1⁴*

Sfântul Calinic s-a născut la București în 1787, într-o epocă grea pentru țară: epoca fanariotă. A cunoscut din copilărie războaiele, cutremurele, schimbările dese de domni, epidemiile, evenimente care făceau ca viața celor de rând să fie mai degrabă scurtă, nefericită și plină de suferințe decât înfloritoare și pașnică. Necazurile semenilor l-au marcat profund. Poate de aceea, deși retras în singurătatea vieții monahale, nu a rămas indiferent la schimbările politice ale epocii și chiar a activat în prima linie când țara a avut nevoie de sprijinul său, militând pentru unirea celor două principate românești și pentru alegerea ca domn a lui

⁴ Monahul Daniil (Sandu Tudor), *Acatistul Preasfințitului Părintelui nostru Calinic Cernicanul*, Editura Anastasia, 1997, p. 73-107.

Alexandru Ioan Cuza. Viața sa este strâns legată de epoca în care a trăit și de aceea este necesar să ne aducem aminte ce s-a întâmplat în acele vremuri grele și schimbătoare.

Cu trei generații înainte, în 1711, domnitorul Dimitrie Cantemir al Moldovei îi trădase pe turci, încercând să elibereze țara de sub dominația Porții Otomane, făcând-o vasală țarului rus. În 1714, domnitorul martir al Munteniei, Constantin Brâncoveanu, trădat de propriile rude, era decapitat la Istanbul împreună cu fiii și sfetnicul său. În 1716, turcii îl decapitează și pe domnitorul Ștefan Cantacuzino, cel care, se pare, uneltise pentru înlăturarea lui vodă Brâncoveanu. Nemaivând încredere în domnitorii aleși de boierii pământeni, Înalta Poartă hotărăște să numească domni dintre marii dregători membri ai familiilor aristocratice de origine greacă ce controlau Patriarhia Ecumenică și dețineau funcții înalte în Imperiu, familii stabilite de veacuri în cartierul Fanar din Istanbul.

În ciuda opiniei generale, se pare că țările române nu au suferit chiar de la început din pricina acestor domni străini. În primul rând, erau ortodocși, ceea ce însemna că Moldova și Muntenia scăpaseră de presiunea religioasă care afecta populația ortodoxă din alte părți ale Imperiului Otoman. În al doilea rând, foarte mulți dintre domnitorii fanarioți, mai ales cei din primele generații, se înrudeau cu boierii pământeni și chiar cu voievozii, simțindu-se acasă în țările române.

Cu încetul, situația s-a înăsprit. Politica fiscală devine excesivă, atât din pricina plăților către Poartă ca semn al vasalității, cât și a peșcheșurilor din ce în ce mai consistente pe care le cereau pentru numire slujbașii otomani corupți. Plini de datorii, domnii veneau cu creditorii lor greci, pe care îi numeau boieri, dându-le astfel șansa să se îmbogățească. În plus, încercau să-și asigure avere și pentru perioada de după domnie. Lupta pentru tron era atât de crâncenă, încât domnii și susținătorii lor nu ezitau să trădeze, să plătească mită și chiar să asasineze, totul

ducând la o degradare morală greu de închipuit. În total, au fost numiți, până la 1821, un număr de 31 de domnitori fanarioți din 11 familii diferite.

Ca de obicei, oamenii simpli suferă cel mai mult. Populația a ajuns rapid într-o stare de sărăcie insuportabilă, într-un dureros contrast cu situația bună a țăranilor din vremea domnitorului Constantin Brâncoveanu. În aceste condiții, încercările de reformă ale unora dintre domnitori, cum a fost Constantin Mavrocordat (care a abolit iobăgia în 1746 în Țara Românească și în 1749 în Moldova) sau Alexandru Ipsilanti (care a reformat legislația), ca și înființarea de eforii înzestrate cu moșii pentru îngrijirea bolnavilor au avut un efect redus asupra bunăstării populației. În plus, acești domnitori s-au lovit de rezistența boierilor, care, deși erau pământeni în proporție de 80% în Divan, preferau păstrarea rânduielilor vechi, mai avantajoase pentru ei. Totuși domnii fanarioți au fost cei ce au înființat primele instituții de învățământ superior, cu profesori greci școliiți în Apus.

Starea economică precară a țării avea și o altă cauză: dese războaie dintre turci, ruși și austrieci; multe bătălii se dădeau pe teritoriul principatelor, turcii rechiziționau alimentele și animalele pentru armată, ceea ce sărăcea și mai mult populația.

După încheierea Tratatului de la Kuciuk-Kainargi în 1774, Rusia câștigă dreptul de a interveni în favoarea supușilor otomani ortodocși. Austriecii obțin Bucovina în 1775 și, pentru că domnitorul Moldovei, Grigore al III-lea Ghica, protestează la Poartă, este ucis chiar de către turci în 1777. Între 1787 și 1792, are loc un nou război între ruși, austrieci și turci. Rușii primesc zonele până la Nistru. Presiunile politice ale Imperiului Otoman în țările române scad, în schimb, crește presiunea politică a Rusiei. Între 1806 și 1812, Rusia declanșează un nou război cu turcii, ocupând timp de șase ani țările române, pe care ar fi vrut să le vadă anexate. În 1812, negocierea păcii le aduce rușilor Moldova dintre Prut și Nistru, pe care o botează Basarabia.

Astfel, românii se văd prinși în jocul politic dintre trei mari imperii, amenințați în permanență de războaie nesfârșite, riscând să fie sfâșiați și să-și piardă identitatea națională. Și totuși, dincolo de jocul diplomatic menit să păstreze integritatea țării, boierii profită de conflictul politic ruso-turc pentru a se opune domnitorilor fanarioți și a-și păstra drepturile, împiedicând orice reformă în favoarea populației.

În 1820, încep revoltele grecilor împotriva otomanilor; concomitent, se dau lupte împotriva lor și în țările române, sprijinite și de către o parte dintre boierii români. Se pare că unii boieri l-au îndemnat pe Tudor Vladimirescu să lupte împotriva turcilor, împreună cu pandurii, în 1821, tot ei fiind primii care l-au trădat. Înțelegând însă că Eteria dorește o Grecie care să cuprindă și țările române, Tudor Vladimirescu intră în negocieri secrete cu turcii, dar corespondența e interceptată și ostașii greci din Eterie îl prind la Golești, îl judecă sumar ca trădător și îl execută. În urma haosului din țările române, Poarta este presată de delegațiile boierești să numească domnitori pământeni: Ioniță Sandu Sturdza în Moldova și Grigorie al IV-lea Ghica în Muntenia.

Țările române intră însă sub protectorat rusesc. Prin pacea de la Adrianopol (1829), turcii sunt siliți să permită comerțul liber pe Dunăre și în Marea Neagră. Aceasta duce indirect la o altă sărăcire a țăranilor: boierii vor să exporte mai mult grâu decât le luau turcii și îi exploatează pe țăranii, măbind dijmele. Țăranii sunt nevoiți să dea jumătate din recoltă boierului, ceea ce nu se întâmplase până atunci. Totuși, în timpul protectoratului rusesc, până la Revoluția din 1848, situația economică a țărilor române se îmbunătățește oarecum: se dezvoltă capitalele (București și Iași), se pavează drumuri, se dezvoltă comerțul, clasa superioară începe să folosească din ce în ce mai mult franceza, limba în care se înțelegea cu ofițerii ruși.

Revoluția de la 1848 a fost înăbușită de la început în Moldova de către vodă Mihail Sturdza, dar a triumfat timp de trei luni în Muntenia, apoi a fost înăbușită de turci, care au pătruns din sud, și de ruși, care au pătruns din nord, ocupând Bucureștiul. Unii dintre capii Revoluției au fost prinși de ruși și deportați în Siberia, dar mulți au fugit în Turcia și în Vest, unde au militat pentru drepturile principatelor românești.

În 1854, Rusia declanșează un nou război în Balcani. Anglia, condusă de regina Victoria, și Franța lui Napoleon al III-lea, dorind să împiedice extinderea Rusiei în Balcani, sar în ajutorul Turciei, împreună cu Piemontul. Rușii pleacă din principate, acestea fiind ocupate de Austria, care se declară neutră. Războiul se duce în Crimeea și se încheie în 1856. Succesorul țarului Nicolae I, Alexandru al II-lea, își dă seama că războiul e costisitor și încheie pacea cu aliații la Paris. Acum, aliații silesc Rusia să cedeze Moldovei sudul Basarabiei, județele de la gurile Dunării, unde românii erau minoritari, în timp ce restul rămâne sub stăpânirea Rusiei.

Este însă un moment favorabil pentru principatele românești, și clasa politică profită. În 1858, ca urmare a eforturilor tinerilor revoluționari, li se permite Munteniei și Moldovei să se unească, dar cu condiții aspre: să aibă doi domnitori și câteva instituții comune la Focșani. Pentru aceasta, se înființează adunările ad-hoc, una la Iași și una la București. Cu peripeții (căci alegerile din Moldova sunt truate prima oară de către caimacamul Porții), în ianuarie 1859, la Iași este ales domnitor colonelul Alexandru Ioan Cuza, iar la București, puțin mai târziu, poporul face presiuni să fie ales tot Cuza. Astfel, românii au pus Europa în fața unui fapt împlinit: cele două țări aveau un singur domnitor. Cu ajutorul lui Napoleon al III-lea al Franței, după trei ani de discuții diplomatice, puterile europene recunosc unirea. La început, țara s-a numit Principatele Unite ale Valahiei